

การปลูกข้าวของชาวนาญี่ปุ่น: ภาระหรือหน้าที่

รศ.ยุพา คลังสุวรรณ*

เมื่อพูดถึงชาวนา ก็อดจะนึกถึงข้าวไม่ได้ แต่ละประเทศและแต่ละท้องถิ่นก็จะมีข้าวหลายพันธุ์ ซึ่งแต่ละพันธุ์ของแต่ละท้องถิ่นนั้นมักจะเหมาะกับอาหารและกับแก้มของประเทสนั้นๆ มีการพูดว่า ข้าวไทยเหมาะกับอาหารไทย ข้าวญี่ปุ่นเหมาะกับอาหารญี่ปุ่น ผู้เขียนเห็นว่า ข้าวญี่ปุ่นที่ปลูกที่นิกะตะ (Nigata) ที่เรียกว่า โคมิฮิกะริ (Koshihikari) จะคล้ายข้าวหอมมะลิใหม่ของไทย ข้าวหอมมะลิใหม่ของไทยจะมีกลิ่นหอม อร่อย ชวนรับประทาน คนไทยนิยมนำข้าวหอมมะลิใหม่มาหุงเป็นข้าวต้ม ข้าวหอมมะลิใหม่ของไทยใส่น้ำน้อยมาหุงเป็นข้าวสวยจะเกาะตัวไม่ร่วน รสชาติจะไม่แพ้ข้าวโคมิฮิกะริของญี่ปุ่น ข้าวโคมิฮิกะริเป็นข้าวที่เกาะตัวเป็นก้อน รสชาติอร่อยดี ข้าวหอมมะลิใหม่ของไทยเกาะตัวได้ และดีกว่าที่มีกลิ่นหอมชวนรับประทาน และรับประทานได้กับทั้งอาหารจีน และอาหารญี่ปุ่น แต่ข้าวหอมมะลิใหม่ของไทยขายได้ราคาไม่ดีเท่าข้าวโคมิฮิกะริของญี่ปุ่น คนญี่ปุ่นหลายคนโดยเฉพาะคนมีอายุชอบรับประทานข้าวอร่อย เมื่อข้าวญี่ปุ่นมีราคาแพงมาก เมื่อได้โอกาสไปท่องเที่ยวต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา คนญี่ปุ่นมักจะหอบข้าวกลับประเทศญี่ปุ่น อาจารย์สอนภาษาญี่ปุ่นท่านหนึ่งซึ่งท่านเคยอยู่สอนภาษาญี่ปุ่นที่สหรัฐอเมริกาชอบรับประทานข้าวเมล็ดยาวของสหรัฐอเมริกา ได้เปรยให้ฟังว่าข้าวเมล็ดยาวอร่อย อาจารย์ได้ยินชื่อเสียงความอร่อยของข้าวหอมมะลิไทยและพยายามหาซื้อ

* ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แต่เนื่องจากอาจารย์ซื้อข้าวไทยตามร้านค้าทั่วไปไม่ได้ เพราะอาจารย์ดูข้าวไม่เป็นว่า เป็นข้าวธรรมดาหรือข้าวหอมมะลิ เป็นข้าวใหม่หรือข้าวเก่า อาจารย์ซื้อได้ข้าวธรรมดาที่เป็นข้าวใหม่บ้าง และบางครั้งได้ข้าวหอมมะลิก็เป็นข้าวเก่า อาจารย์บ่นเสมอว่า ข้าวหอมมะลิไทยนั้นไม่อร่อยสมคำเล่าลือ ผู้เขียนจึงได้พาอาจารย์ญี่ปุ่นไปซื้อข้าวหอมมะลิใหม่พร้อมสอนวิธีหุงข้าวหอมมะลิใหม่ไทย อาจารย์ญี่ปุ่นรับประทานข้าวหอมมะลิใหม่แล้ว บอกว่าไม่แพ้ข้าวจากนิกะตะจริงๆ อร่อยมาก แต่วิธีขายข้าวโดยทั่วไปของไทย คือ โรงสีจะสีข้าวให้เสร็จ ใส่กระสอบ แล้วพ่อค้าขายปลีกจะนำมาตักขายให้กับลูกค้า ในร้านขายข้าวญี่ปุ่นจะมีข้าวทั้งสีเสร็จ และที่สีไปขายไป ญี่ปุ่นให้ความสนใจใส่ใจในการขายข้าว ข้าวจึงขายได้ทั้งราคาและได้คุณภาพ ข้าวจะขายในขณะที่ข้าวไม่เก่าเก็บข้าวเป็นพืชหลักของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเพาะปลูกข้าวมาไม่ต่ำกว่า 2,000 ปี ข้าวใช้แทนเงินตราในอดีต ข้าวญี่ปุ่นจะเป็นข้าวเมล็ดยาว (คล้ายกับข้าวพวงของไทย) ข้าวมักจะขายเป็นข้าวขาวซึ่งกะเทาะเปลือกแล้วซึ่งญี่ปุ่นเรียกฮะกুমะอิ (hakumai) ข้าวใช้ทำขนมโมจิ ทำเหล้าสาเก และทำเป็นแป้งเพื่อทำขนมอบแห้งประเภทต่าง ๆ รวมทั้ง เซมเบะ (Sembei) เมื่ออากาศเย็นในช่วงปลายฤดูใบไม้ผลิ และต้นใบไม้ร่วง ข้าวปั้นปิ้ง (yaki-onigiri) จะนิยมกินกันมาก

ข้าวโคมิฮิกะริ

(<http://www.city.niigata.niigata.jp>)

ข้าวพันธ์ที่ปลูกทั่วไปในทุกจังหวัด คือ จาпонนิกา (Japonica) ส่วนข้าวที่ปลูกเพื่อกินรสชาติและนิยมกันมาก คือ โคมิฮิกะริ(koshihikari)

ชาวนาส่วนใหญ่จะถูกควบคุมโดยฤดูกาล โดยเฉพาะทางเหนือของประเทศ คนปลูกข้าวอย่างชาวนาซึ่งไม่ว่าประเทศใดก็มีปัญหาทั้งนั้น ยิ่งนานวัน ชาวนาก็จะยิ่งมีน้อยลง ชาวนาจะมีปัญหาตั้งแต่ การปลูกข้าวซึ่งขายไม่ได้ราคา และแม้จะขายได้ราคา การกู้หนี้ยืมสินมาลงทุนในช่วงต้นของฤดูของการเพาะปลูก ทำให้ชาวนาต้องใช้ทั้งต้นและดอกเบี้ยย ถ้าได้พืชผลดี ชาวนาก็จะพินัย แต่ถ้าพืชผลไม่ดี ชาวนาก็ต้องเป็นหนี้ ทั้งนี้ชีวิตชาวนาขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้ในแต่ละปี

ชาวนาญี่ปุ่น

(www.geocities.com/nobukaze23)

ข้าวเป็นพืชที่จำเป็นต้องปลูกและมักจะปลูกทั่วประเทศญี่ปุ่น ข้าวมักจะปลูกในที่น้ำท่วมถึง การพึ่งพาฝนอย่างเดียวไม่เพียงพอ จะต้องมีการชลประทาน ดังนั้น ไม่มีชาวนาคนใดที่สามารถควบคุมวิธีการผลิตด้วยตัวเอง ชาวนาจำเป็นต้องพึ่งชุมชนเพื่อความอยู่รอดของการผลิตข้าว และนั่นก็เป็นการวางพื้นฐานความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นของชุมชน และความร่วมมือในการตั้งหลักในชนบทของญี่ปุ่น

Nold Egenter พูดว่า ข้าวมีความสำคัญในสังคมญี่ปุ่น นักวิชาการหลายท่านเชื่อว่า พฤติกรรมทางสังคมญี่ปุ่นมาจากการเพาะปลูกข้าว ความคิดเรื่อง หว่า (Wa) ซึ่งหมายถึงความกลมกลืน การhamdiเอกฉันท์ และการประนีประนอม ในเนื้อหาของกรกระทำ (assessment of the context of actions) บางคนรวมแนวคิดเรื่องอามาเอะ (amae)เข้าไปด้วย

การช่วยกันทำนาของชาวญี่ปุ่น

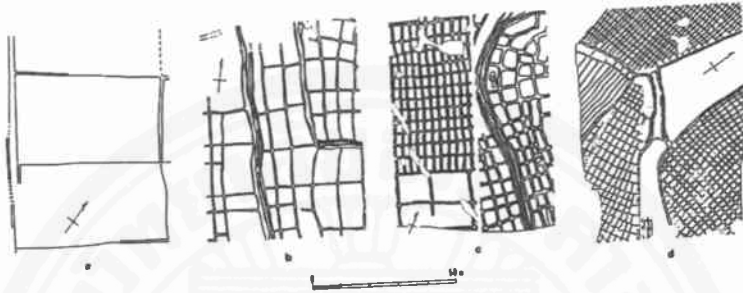
ตามประวัติศาสตร์ การเพาะปลูกข้าวในที่ลุ่มเป็นงานซึ่งไม่สามารถทำเสร็จได้เร็ว ผลคือ ครอบครัวจะดึงแรงงานมาช่วยกันทำ ชาวนาจะต้องแบ่งแหล่งน้ำและชลประทาน ครอบครัวที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงแบ่งการใช้ชุมชนร่วมกัน ผู้ที่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่มในบ้านด้วยกันจะพึ่งซึ่งกันและกัน ความจำเป็นในการปลูกข้าวทำให้เกิดการเน้นกลุ่มที่สนใจร่วมกัน (group interests) และการตัดสินใจกลุ่ม

เมล็ดข้าวมีพบตามแหล่งต่างๆ หลายแหล่งตั้งแต่ปลายยุคโจมอนและยุคยะโยะอิ (Yayoi) จากหลักฐานการขุดค้นทางโบราณคดีปรากฏว่า ทางตะวันตกของประเทศญี่ปุ่นพบว่า ได้มีการนำวิธีการปลูกข้าวเข้ามาและทำให้ระบบสังคมเปลี่ยนไป (ยูฟา คลังสุวรรณ 2544 : 33) การขุดพบแหล่งทุ่งนาโบราณมากกว่า 200 แห่งและคลองในประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีอายุประมาณยุคโจมอนตอนปลาย 500 ก่อนคริสตกักราช) ถึงยุคกลางของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น (ศตวรรษที่ 12-16) ในเขตคันโตทางเหนือของกรุงโตเกียว ซากซีเถ้าจากภูเขาไฟได้กลบฝังระบบทุ่งนาเหมือนกับว่าแหล่งที่เป็นทุ่งนาโบราณหมดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และซีเถ้าจากภูเขาไฟก็ยังรักษารูปแบบของชั้นดินไว้ได้ซากการทับถมของดินจากน้ำท่วมช่วยรักษาระบบทุ่งนาโดยเฉพาะตะวันตกของประเทศญี่ปุ่น

การปลูกข้าว

สมัยยะโยะอิ

ผังทุ่งนาข้าวของสมัยยะโยะอิ ผังทุ่งนาใหญ่สุดพบปี 1948 ที่โทะโระ (Toro) ทุ่งนาข้าวขนาดใหญ่ส่วนมากจะมีการซอยแบ่งย่อยเป็นทุ่งนาข้าวขนาดเล็ก

ทุ่งนาของยุคก่อนประวัติศาสตร์มี 2 แบบ นักวิชาการยังไม่ทราบเหตุของความแตกต่าง ซากทุ่งนาที่พบมีขนาดใหญ่ประมาณ 30x50 เมตร ไม่มีการจัดแบ่งให้เล็ก ทุ่งนาขนาดเล็กบางแห่งมีขนาด 3x4 เมตรบ้าง และ 6x7 เมตรบ้าง ทุ่งนาที่มีชื่อมากในปลายยุคยะโยะอิ คือ ที่โทะโระ (Toro) พื้นที่เฉลี่ย 2,000 ตารางเมตร

คนยะโยะอิมีการตั้งหลักแหล่งเพื่อทำการเพาะปลูก มีการทดน้ำเข้านาข้าว การถางที่เพาะปลูกใหม่ทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิต เพิ่มทรัพย์สิน ซึ่งนำไปสู่การมีผู้นำชุมชน

ที่อยู่อาศัยของคนโจมอน เป็นหลุมตื้นๆเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือรูปวงรี หลังคาตั้งอยู่บนเสาซึ่งมีพื้นเป็นดิน ตรงกลางมีเตาไฟไว้ทำอาหาร บ้านแบบนี้เรียกว่า ทะทะอะนะ (Tateana Style) บ้านมักจะหันไปทางทิศใต้ (ยุพา คลังสุวรรณ 2544 : 32) ในขณะที่แหล่งที่อยู่อาศัยของยะโยะอิ เรียกว่า คุนิ (Kuni) มีขนาดใหญ่ขึ้น มีกลุ่มครอบครัวต่างๆซึ่งรวมกันทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น องค์การทางการเมืองเกิดขึ้นเพื่อแยกผู้ปกครองจากผู้ถูกปกครอง บางคนยังคงอาศัยอยู่ในบ้านหลุม (pit dwelling) บางคนก็อาศัยในบ้านยกพื้น

โดยมีเสาไม้ยันหลังคาซึ่งมุงด้วยจาก ในปีค.ศ.1943 ได้มีการขุดค้นที่โทะโระ (Toro) ในเมืองมิสุโอกะ (Shizuoka) ซึ่งเป็นแหล่งของยุคยะโยะอิตอนปลาย ต่อมาในปี ค.ศ. 1947-1950 ได้ทำการขุดค้นอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่า พบซากของ หลุมบ้าน 12 แห่ง ที่อยู่อาศัยมีฐานเป็นรูปวงรีและมีเตาไปอยู่กลาง ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของบ้านยุคยะโยะอิ การขุดสำรวจในปี ค.ศ.1965 พบทำนบก้น สำหรับการชลประทาน พบเครื่องมือที่ใช้ในการทำบ้านด้วยไม้ เครื่องปั้นดินเผา ยะโยะอิที่ทำจากแป้นหมุนและยังพบกำไลมือทำด้วยบรอนซ์ ลูกปัดทำด้วยแก้ว ตาข่าย และเบ็ดตกปลาทำจากกระดูก การค้นพบทำให้เห็นภาพชีวิตการทำ เกษตรของคนญี่ปุ่นในยุคต้น

นอกจากนี้ หลักฐานการเตรียมการปลูกเมล็ดข้าวในที่เตรียมไว้ปลูก ต้นกล้า (seedbeds) และการย้ายต้นกล้าไปปลูกในทุ่งนาที่เรียกว่า ทะอุเอะ (Taue) เข้าใจว่าช่วงแรก อาจใช้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร และแยกเตรียมต้นกล้าเพื่อ ป้องกันความเสียหาย และแหล่งที่โทะโระ (Toro) ในเมืองมิสุโอกะ (Shizuoka) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 2 การปลูกข้าววิธีนี้ยังคงใช้มาจนถึงศตวรรษที่ 7 - 8 ตามที่กล่าวไว้ในมันโยชู (Manyoshu)

ชาวนาในยุคแรกไม่ค่อยได้มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการเพาะปลูกมากนัก แม้จะมีการเปลี่ยนบ้าง แต่การเปลี่ยนก็ไม่ได้หมายถึงความก้าวหน้าเสมอ การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่มุ่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมชนบท

ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ จักรพรรดิในยุคนารา (710-794) ใช้ระบบริทซุเรียว (ritsuryo seido) ในการปกครอง ระบบริทซุเรียวเป็นระบบที่มาจากจีน เริ่มในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 7 ถึง ปลายศตวรรษที่ 10 ภายใต้ระบบริทซุเรียว รัฐบาลจะเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด ผู้เพาะปลูกจะได้รับแบ่งที่ดินเท่าๆกัน ส่วนภาษีเก็บตามประเภทของสินค้า เช่น ข้าว ไหม เป็นต้น ระบบริทซุเรียวได้ค่อยๆพัฒนาจนชาวนาสามารถมีที่ดินที่ตนเป็นผู้ถางได้ แต่สามัญชน

ก็ยังคงอยู่ระดับล่างสุดของโครงสร้างทางสังคม วิธีนี้ทำให้ครอบครัวขุนนางและ
วัดต่างๆ ใช้สิทธิในความอิสระ และหาโอกาสหลุดพ้นจากอำนาจรัฐ

สถาบันที่ตั้งขึ้นในช่วงยุคกลาง และมีความสำคัญต่อชีวิตทางเศรษฐกิจ
คือ โซเอน โซเอนเริ่มปรากฏในศตวรรษที่ 8 และอยู่จนกระทั่งศตวรรษที่ 16
ในปี ค.ศ.743 รัฐได้ออกกฎหมายคอนเดน เออิเซอิ มิซายิ (Konden Eisei
Shisai Ho) โดยนำที่ดินที่เคยจัดสรรมาให้เช่าภายใต้ระบบริทชูเรียวของรัฐ
รัฐสนับสนุนการนำที่ดินกลับมาเพื่อพัฒนาที่ดินใหม่โดยเฉพาะที่ๆมีการ
ชลประทาน ในการบริหารเจ้าของที่ดินที่เป็นขุนนาง หรือ สถาบันทางศาสนาซึ่ง
ได้ออกทุนในการเรียกที่ดินคืนจะเป็นผู้ควบคุมชาวนาโดยตรง เจ้าของที่ดินบาง
รายจะตั้งตัวแทนซึ่งอาศัยอยู่ในที่ดินมาบริหารและรับผิดชอบหากคนมาทำการ
เพาะปลูกและเก็บค่าเช่าที่ดินที่ได้รับใหม่ ที่ดินที่เป็นของขุนนางและวัดจะไม่ถูก
เก็บภาษี ปลายศตวรรษที่ 10 ความสนใจของรัฐบาลกลางต่อเมืองต่างๆใน
ชนบทน้อยลง ที่ดินมีขนาดใหญ่ขึ้น ทั้งนี้เพราะขุนนางและสถาบันทางศาสนาซื้อ
ที่ดินเมื่อรวมกับที่ดินที่เรียกคืนจะยังมีมากขึ้น ในศตวรรษที่12-13 ข้าราชการ
ต่างจังหวัดมักจะหาทางเลี่ยงภาษีโดยย้ายที่ดินไปอยู่ภายใต้ผู้มีอำนาจมากกว่า
องค์กรที่มีที่ดินจะรวมกันลักษณะคล้ายรูปปิรามิด เกษตรกรผู้เพาะปลูก หรือ
โชมิน (shomin) ต่อจากฐานขึ้นไป คือ ผู้จัดการประจำที่ดินหรือ (โฌกัน
shokan หรือ โฌเก shoke) เหนือชั้นนี้ คือเจ้าของที่ดินซึ่งอยู่ส่วนกลาง
(เรียวกเ รyoke) บนสุดของรูปปิรามิด คือ ฮอนเก (honke) แม้องค์กรจะเป็น
รูปปิรามิด แต่ละชั้นในฐานะปิรามิดสามารถยืดหยุ่นได้ คือ จะเปลี่ยนระดับไหนก็
ไม่กระทบกับระบบบริหาร เพราะเจ้าของที่ดินไม่สนใจว่าใครทำงาน ตราบเท่าที่มี
รายได้เข้ายังฉางในเมืองหลวงเป็นพอ ในระดับเกษตร ผู้เช่าบางรายมีความ
มั่นคงมากถึงขนาดมีสิทธิ์ในที่ดินและมีชื่อเป็นเกษตรกรติดกับที่ดิน

โซเอนเกิดครั้งแรกกลางศตวรรษที่ 8 เพื่อจัดและพัฒนาที่ดินเปิดใหม่ให้ครอบครัวขุนนางและกลุ่มศาสนาที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ภาษีข้าวจากที่ดินจะต้องส่งให้รัฐบาลกลาง แต่การเป็นเจ้าของที่ดินยังเป็นส่วนบุคคลโซเอนขยายทั่วญี่ปุ่นในศตวรรษ 11-12 โซเอนที่เป็นเจ้าของเป็นขุนนางชั้นสูงหรือเป็นตัวแทนจากวัดหรือศาลเจ้าในเกียวโตหรือนารา โซเอนที่เป็นเจ้าของมีสิทธิ์ในโซเอนมากสามารถเก็บภาษีเป็นข้าว(nengu)หรือเป็นแรงงาน(zokuji)จากชาวนาได้ การปกครองของโซเอนที่เป็นเจ้าของต่อชาวนาแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. เก็บภาษี
2. มีอำนาจตัดสินคดีเกี่ยวกับที่ดิน..
3. มีอำนาจตัดสินเรื่องอาชญากรรม

เดิมการเก็บภาษี ข้าราชการโซเอนจะเป็นผู้เก็บ แต่เมื่อมีจิโตเป็นผู้เก็บภาษี อำนาจการเก็บภาษีให้กับข้าราชการโซเอนและจิโตมีอำนาจควบคุมชาวนา ข้าราชการโซเอนท้องถิ่นจะเป็นผู้บริหารแต่ละโซเอน ข้าราชการโซเอนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีชื่อเสียงและเป็นเจ้าของที่ดินกับมีตำแหน่ง แต่ต้องเข้าใจว่าโซเอนไม่เพียงเป็นที่ของข้าราชการท้องถิ่น และชาวนาแต่ยังเป็นของทั้งช่างฝีมือและพ่อค้าซึ่งยอมให้สินค้าเป็นภาษี ในระบบโซเอนที่ดินจะแบ่งตามลักษณะงาน เช่น ทำเครื่องปั้น ทำหนังสือ ช่างไม้ และช่างเหล็ก เป็นต้น ส่วนชาวนาที่อาศัยอยู่ในโซเอนจะแบ่งตามกลุ่มตามสถานภาพ ซึ่งสะท้อนฐานะทางเศรษฐกิจ สิทธิ์ และหน้าที่ของชาวนาที่มีต่อเจ้าของที่เป็นโซเอน และข้าราชการท้องถิ่น

ชาวนาที่อาศัยในโซเอนแบ่งออกตามสถานภาพ คือ

1. เมียวชู (myoshu) เป็นชาวนาที่มีอำนาจซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินทำการเพาะปลูก เจ้าของที่ดินจะแบ่งออกเป็นเมียวเดน (myoden) หรือ เรียกว่า

เฮียวกุโมเมียว (hyukushomyo) ไว้ซึ่งคำนวณตามภาษีที่เก็บรายปี แต่ละเมียวเดนจะมีประมาณ 1-2 โช (cho) หรือบางครั้งมากกว่า เมียวฉุส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน มีบางส่วนเป็นของชาวนาอื่น เพื่อความสะดวกในการเก็บภาษีเจ้าของที่ดินมักจะรวมที่ดินของชาวนาอื่นเข้าในเมียวเดนเดียวและแต่งตั้งชาวนามีชื่อเสียงเป็นเมียวฉุ ในกรณีนี้เมียวฉุจะคล้ายกับเป็นข้าราชการระดับล่างในการบริหาร แรกเริ่มเมียวฉุเป็นชาวนามีอำนาจบริหารที่ดินของตน ซึ่งบางส่วนชาวนาอื่นเป็นผู้เพาะปลูก

2. โคเบียวกุโม (kobyakusho) เป็นนักการเกษตรขนาดเล็ก นอกจากเมียวเดน ที่ดินเพาะปลูกของโชเอนจะรวมกันเป็นอิชิกิเกน (isschikiden) ที่ดินในที่ลุ่มจะได้รับการยกเว้นจากโซกุจิ (zokuji) ที่ดินเหล่านี้อยู่ภายใต้การบริหารโดยตรงของเจ้าของที่ดิน ผู้เพาะปลูกขนาดเล็กส่วนใหญ่จะทำงานใน อิชิกิเกน (isschikiden) และทำงานบางส่วนในเมียวเดนด้วย ถ้าเทียบกับ เมียวฉุ ผู้เพาะปลูกเหล่านี้มีอำนาจน้อยมาก เพราะสิทธิการเป็นเจ้าของในอิชิกิเกนไม่ได้รับการประกัน ดังนั้นสภาพทางการเงินจึงต้องระงับผู้เพาะปลูกรายเล็กมีมากกว่าเมียวฉุ โชเอนนี้แบ่งออกเป็น 13 เมียว (myo) แต่กลางศตวรรษที่ 14 มี 52 ครัวเรือน ในกลางศตวรรษ 14 ทะระโนะโอะโมะ (Tara-no-sho) มีครัวเรือนเมียวฉุ 6 จาก 55 ครัวเรือน ที่เหลือเป็นผู้เพาะปลูกขนาดเล็ก โคเบียวกุโม (kobyakusho) จะอ่อนแอกว่าเมียวฉุในเรื่องสิทธิเหนือที่ดิน หรือการบริการการเกษตร

3 โซเมนเบียวกุโม (Zomenbyakusho) อาศัย และเพาะปลูกในที่ดินซึ่งได้รับการยกเว้นของโชเอนซึ่งจัดสรรให้ข้าราชการโชเอน ชาวนาเหล่านี้เรียกว่าเมนเก โนะ เกนิน (menki no genin) หรือคนระดับล่างที่ครัวเรือนได้รับการยกเว้น พวกนี้จำเป็นต้องยอมทำงานโดยใช้แรงงานให้กับข้าราชการโชเอน และต้องอยู่ภายใต้ข้าราชการโชเอน ไม่ใช้อยู่ภายใต้เจ้าของที่ดิน โซเมนเบียวกุโม

ไม่มีมากเหมือนมียวณ หรือผู้เพาะปลูกรายเล็กซึ่งมีน้อยในแต่ละโซเอน ในปลายศตวรรษที่ 12

4. โมะโต (moto) เป็นชวานาที่ไม่อยู่กับที่ โมะโตไม่จำเป็นต้องอยู่ในโซเอนใดโซเอนหนึ่ง เข้าใจว่าครั้งหนึ่ง โมะโตเคยอยู่ในโซเอน และอาจเคยพัฒนาที่ดินให้ทำงานให้ชวานาที่มีเงิน

5. เกนินอยู่ระดับล่างของชนชั้นชวานา ไม่มีสิทธิ์ในที่ดิน ชวานากลุ่มนี้ทำงานให้ทั้งข้าราชการโซเอนและเมียวณ ข้าราชการโซเอนได้รับเกนินเช่นเดียวกับได้รับที่ดิน เกนินทั้งชายหญิงมักจะถูกขายหรือถูกแยกจากพ่อแม่ตั้งแต่เล็ก แม้จะเป็นสามีภรรยาและมีลูกก็ไม่อนุญาตให้อยู่ด้วยกันยกเว้นเจ้านายอนุญาต ในบางกรณีเกนินจะเช่าที่ดินขนาดเล็กทำเพื่อเลี้ยงครอบครัว

ชีวิตของเกนิน (genin) มีหลายรูปแบบ เกนินเป็นแรงงานสำหรับครัวเรือนเจ้านาย เกนิน คือทาสที่สามารถซื้อ ขาย หรือ ส่งต่อได้ขึ้นอยู่กับเจ้านาย เกนินไม่มีทางเลือก ทางออกคือหนี หลักฐานเกี่ยวกับเกนินหายากจึงไม่ทราบเพราะเหตุใดในยุคกลาง ข้าราชการโซเอนและเมียวณจึงมีเกนินอยู่ในครอบครองมาก รู้แต่ว่าเกนินถูกใช้ในงานกสิกรรมและงานพัฒนาที่ดิน นอกจากชวานายุคกลาง 5 ชั้นแล้ว ยังมีกลุ่มที่ไม่ได้จัดอยู่ในชนชั้นใด คือ เอตะ (eta) ฮินิน (hinin) และ ชันโจ (sanjo) ซึ่งถูกกีดกันทางสังคม

เอตะ (eta) ทำอาชีพเกี่ยวกับการจับนก ทำหนังสัตว์ ญีปุ่นถือว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่สะอาด ปัจจุบันเอตะมักจะทำงานก่อสร้าง และหาเงินเป็นรายวันเพื่อประทังชีวิต มีเอตะส่วนหนึ่งที่ในอดีตเคยเป็นชวานา เมื่อมาเมืองหลวงทรัพย์สินเงินทองที่ขายที่ดินได้ก็จ่ายไปหมด กลับบ้านไม่ได้

ฮินิน (hinin) เป็นคนที่ถูกขับจากชุมชนที่ทำอาชีพการเกษตร

ทั้งเอตะและฮินินไม่สามารถจะจัดอยู่ในกลุ่มชวานาที่กล่าวข้างต้น

ซันโจ (Sanjo) เป็นคนที่เกี่ยวกับการขนส่งทางน้ำ หรือทำความสะอาด วัด ศาลเจ้า และที่อยู่ของขุนนาง พวกนี้ไม่ใช่ชาวนา กลุ่มนี้จะรวมกันเป็นชุมชนอาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน และมักจะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับชาวนาในหมู่บ้าน

ครอบครัวชาวนาญี่ปุ่น

ยุคเฮอัน (794-1185) ยังใช้ระบบริทชูเรียว แต่จักรพรรดิทรงมีอำนาจน้อยกว่าตระกูลฟูจิวาระซึ่งบริหาร ที่ดินถูกแบ่งเป็นของตระกูล ของวัดพุทธและของขุนนาง กลุ่มคนเหล่านี้และขุนนางที่อยู่ในตำแหน่งเป็นเจ้าของที่ดินโดยไม่ต้องเสียภาษี ชาวนาจึงต้องแบกภาระภาษีที่ดินให้กับผู้ที่จูงใจหนี้ภาษี เจ้าของที่ดินต้องจ้างชาวนาไปปกป้องรักษาทรัพย์สินของตนซึ่งทำให้ทหารค่อยๆ มีบทบาทและอำนาจขึ้น

ในยุคเฮอัน การเพาะปลูกแบบ dry field จะมีมากขึ้น การเพาะปลูกแบบ dry field เป็นการเพาะปลูกข้างฟ้าง และ ข้าวบาเลย์ ซึ่งเดิมทำกันใน

ประเทศจีน ต่อมานำมาใช้กับการปลูกข้าว จึงได้มีการใช้ไถและสัตว์ไถลากคันไถ การใช้ไถทำให้สามารถนาดินดีจากข้างล่างขึ้นมา ทำให้การเพาะปลูกได้พืชผลมาก การไถและการใช้สัตว์ลากคันไถทำให้บทบาทของผู้ประกอบการในท้องถิ่นมีความสำคัญ เพราะเป็นพวกที่สามารถหาซื้อคันไถและสัตว์เลี้ยง และพร้อมพัฒนาที่ดิน ตั้งแต่สมัยเอโดะ (ค.ศ.1600-1868) เจ้าของที่ดินเน้นการปลูกข้าว เพื่อทำให้ที่นาดีขึ้น และพัฒนาพืชหลากหลายชนิดขึ้นการทำ dry field จะก้าวหน้าน้อยกว่านาในที่ลุ่ม

ในสมัยคัมมะคุระ (1185-1333) ชาวนายังมีสถานภาพไม่สูง ความต่างระหว่างชาวนาและทหารไม่ชัดเจน ยามสงบชาวนาต้องทำการเพาะปลูก ในยามสงครามต้องเป็นทหาร ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการทหารในสมัยนั้นทำให้ต้องรวมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นครั้งแรกที่ชาวนาปรากฏในภาพเขียนแบบม้วนของญี่ปุ่น (ยุพา คลังสุวรรณ 2544 : 51)

ในประวัติศาสตร์ชาวนาช่วงหลังศตวรรษที่ 11 หรือ ต้นศตวรรษที่ 12 เป็นช่วงแบ่งยุคระหว่างยุคโบราณและยุคกลาง การเข้ามาและการพัฒนาระบบโซเอินส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของชาวนามากกว่าการตั้งรัฐบาลคัมมะคุระ ระบบโซเอินเป็นระบบที่ควบคุมที่ดินได้ขยายไปทั่วประเทศญี่ปุ่น ในช่วงนี้ซึ่งนำสภาพความเป็นอยู่ใหม่มาสู่ชาวนา ระบบโซเอินไม่เพียงสำคัญต่อประวัติศาสตร์ชาวนา แต่ยังเป็นลักษณะพิเศษของยุคกลาง ระบบโซเอินอยู่ได้มั่นคงเกือบ 5 ศตวรรษจนถึงการล่มสลายของรัฐบาลคัมมะคุระในปี 1333

ชาวนาช่วงกลางจึงเป็นชาวนาในระบบโซเอิน การเปลี่ยนของชาวนาซึ่งมาจากระบบโซเอินนั้นต้องดูระบบริทชูเรียในศตวรรษที่ 8 ภายใต้ระบบริทชูเรีย รัฐจะเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด ผู้เพาะปลูกจะได้รับแบ่งที่ดินเท่าๆกัน ส่วนภาษีเก็บตามประเภทของสินค้า เช่น ข้าว ไหม เป็นต้น ส่วนในระบบโซเอินรัฐนำที่ดินกลับมาพัฒนาที่ดินใหม่โดยเฉพาะที่ภูมิภาคชลประทาน ขุนนางและ

วัดมีบทบาทและมีที่ดินมากขึ้น รัฐสนใจรายได้มากกว่าคนผลิต แต่ก็มีเกษตรกรบางรายที่ทำจมน้ำที่ดินเป็นของตน

ชาวนาญี่ปุ่นในอดีต

ในช่วงยุคนัมโบคุโช (Nambokucho 1336-1392) ระบบโชเอนเริ่มเสื่อม ยุคมุโระมะจิ เซนโกกุ ระบบโชเอนเริ่มด้วยการรับใช้จิโต (jito) และข้าราชการภายใต้ระบบโชเอน ในขณะที่เดียวกัน ฌูโกะ (provincial military governor) ในแต่ละจังหวัดรวมกันทั้งทางทหารและพลเรือนควบคุม เจ้าผู้ครองท้องถิ่น การควบคุมอาณาเขตลงเอยในช่วงการเกิดไดเมียวฌูโกะ (shugo daimyo) ในศตวรรษที่ 15 และ เซ็นโกกุไดเมียว (sengoku daimyo) ในศตวรรษต่อมา ดังนั้นชาวนาในครึ่งหลังของยุคกลาง (ศตวรรษ 14-16) จะอยู่ในอำนาจของเจ้าผู้ครองท้องถิ่น ชาวนาในปลายยุคกลาง(ศตวรรษ 14 - 16)ไม่ได้อยู่ในระบบโชเอนเท่าไรนัก แต่ถูกจัดตามอำนาจของระบบท้องถิ่นซึ่งมีเจ้าผู้ครอง

มากกว่า ผลผลิตการเกษตรเพิ่มมากในช่วงหลังของยุคกลางซึ่งวางพื้นฐานทางเศรษฐกิจตามการปกครองท้องถิ่น

ในยุคมุโระมะจิ (1333-1568) ขวานาก่อการจลาจลและโจมตีผู้ให้เงินกู้ ขวานาเผาเอกสารและแสดงการต่อต้านทั้งทหารและพลเรือน ยุคนี้วัดพุทธมีกำลังทหารของตนการต่อสู้มีอย่างต่อเนื่อง สภาพสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนของขนาดที่ดิน ขุนนางจนลง ที่ดินราชสำนักจะเล็กลง สงครามโอนินเป็นสงครามที่ต่อสู้ระหว่างปี 1467-1477 เพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างโชกุนกับไดเมียวณโกะที่ปกครองตนเองในยุคมุโระมะจิ อาจกล่าวได้ว่า เป็นสงครามล้มล้างตระกูลอะมิกะวะ หลังสงครามโอนิน คนในหมู่บ้านมีสิทธิ์ในการบริหารท้องถิ่นมากขึ้น เมืองอะมิกะวะกลายเป็นเมืองของขวานาไป ไม่ใช่เมืองที่เลือนฐานะของชนชั้นผู้ดีอีกต่อไป การขาดแคลนที่ดินได้ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการแบ่งทรัพย์สินเพื่อให้ที่ดินอยู่ในมือของครอบครัวและตระกูล ผู้เป็นพ่อจะต้องให้ตำแหน่งหัวหน้าครอบครัวและที่ดินทำกินแก่ผู้สืบทอดเพียงคนเดียวซึ่งจะต้องสืบต่อไปให้ลูกหลาน

ยุคอะสุชิ โมะโมะยะมะ (1573-1603) ยุคนี้เป็นยุคทั้งสันและการรบเกือบตลอด เป็นยุคของโอดะ โนะบุนะเงะ (Oda Nobunaga 1534-1582) และเป็นยุคที่ริเริ่มรวมประเทศ ยุคต่อต้านพุทธศาสนา ทำลายวัด ฆ่าพระ หลังโอดะ โนะบุนะเงะถูกฆ่า โทะโยะโทะมิ ฮิเดะโยชิ (Toyotomi Hideyoshi) ยึดอำนาจ โทะโยะโทะมิ ฮิเดะโยชิ ส่งคนสำรวจที่ดินและเก็บภาษีนาข้าว ขวานาถูกจำกัดให้อยู่ภายในหมู่บ้านและห้ามมีอาวุธ เนื่องจากโทะโยะโทะมิ ฮิเดะโยชิ ปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ จึงแบ่งขวานาและชนชั้นปกครองออกจากกัน

โอดะ โนะบุนะเงะ (Oda Nobunaga 1534-1582) ได้ชัยชนะโชกุนอาชิกะวะ และทำลายรัฐบาลมุโระมะจิ ช่วงนี้ ไดเมียวเซนโกกุแบ่งญี่ปุ่นออกเป็นอาณาจักร การได้ชัยชนะของโนะบุนะเงะก็เริ่มมีการรวมประเทศ แต่เมื่อโทะโยะโทะมิ ฮิเดะโยชิ (Toyotomi Hideyoshi) ซึ่งเป็นผู้สืบทอดต่อจาก

โอดะ โนะบุนะจะมาปกครองก็ได้รวมประเทศอย่างจริงจัง ฮิเดโยชิ (Hideyoshi) ได้สั่งสำรวจในปี 1582 ซึ่งมีความสำคัญต่อชาวนา คือ ระบบการลงทะเบียนที่ดิน และการเช่าที่ในญี่ปุ่น

ยุคโทะกูงวะ หรือยุคเอโดะ (1600-1868) เป็นยุคที่นักรบมีอำนาจ และหันมาเป็นนักรบเต็มเวลา โทะกูงวะ อิเอะยะสุเป็นโชกุนที่มีอำนาจมาก ในขณะที่จักรพรรดิทรงมีอำนาจน้อย ยุคนี้อิเอะยะสุออกประมวลกฎหมายให้ จักรพรรดิ ข้าราชการบริพารในราชสำนัก ไดเมียว และผู้บริหารอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลบาคุฟุและออกกฎระเบียบที่เรียกว่า ซันคินโคทสึอิให้ไดเมียว ทั้งครอบครัวไว้เป็นตัวประกันที่เมืองเอโดะ อิเอะยะสุควบคุมและจัดลำดับตัวด้วยการประเมินผลงานจากผลผลิตของข้าวต่อปีที่ผลิตได้ในเขตของไดเมียวเอง ทำให้มีการผลิตมาก การจัดลำดับทางสังคมไม่เพียงเกิดขึ้นในหมู่บ้าน แต่ยังเกิดในกลุ่มอาชีพต่างๆด้วยเช่น นักรบ ชาวนา ช่างฝีมือ และพ่อค้า

แม้ชาวนาจะถูกจัดให้อยู่ในชนชั้นลำดับที่ 2 ชาวนาที่ไม่ได้มีสถานภาพที่ตึก ชาวนาถูกจัดให้รับผิดชอบร่วมกันเป็นกลุ่มและถูกบังคับให้จ่ายข้าวที่ผลิตได้ให้เจ้านาย ไดเมียวสนใจผลผลิตทางเกษตร แต่ไม่สนใจผู้ผลิต ดังนั้น ความเป็นอยู่ของชาวนาจึงไม่ดี ยุคนี้ชาวนามี 85 เปอร์เซนต์ นักรบมี 10 เปอร์เซนต์ ของประชากรทั้งหมด

ยุคเมจิ (1868-1912) เป็นยุคที่ทรัพยากรของประเทศเพิ่มทั้งในด้านเกษตร และอุตสาหกรรม ใน 15 ปีแรกของรัฐบาลเมจิ รายได้หลักของประเทศมาจาก เกษตรถึง 80 เปอร์เซนต์ การเพาะปลูกข้าวยังต้องการใช้น้ำจากระบบชลประทาน ดังนั้น ความร่วมมือและความอดสาเหบากับกันของครอบครัวและของคนในหมู่บ้านยังเป็นสิ่งจำเป็นในการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวพืชผลต่างๆ ชีวิตในชนบทเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ครอบครัวและหมู่บ้านยังคงต้องอยู่ด้วยการช่วยตัวเอง สังคมชนบทยังคงเน้นค่านิยมที่เป็นประเพณี

สืบต่อ ๆ กันมา การบังคับบัญชายังคงอยู่ในมือของผู้มีอำนาจ ชาวนายังใช้เครื่องมือแบบง่าย ๆ คือ ยังไม่มีการใช้เครื่องจักร มาตรฐานการครองชีพยังคงต่ำอยู่ ประชากรทั้งในชนบทและในเมืองมีเพิ่มมากขึ้น ชาวนาอพยพเข้าเมืองเพื่อหางาน ทำให้ภาคอุตสาหกรรมได้แรงงานในราคาถูก

ยุคเมจิเป็นยุคที่รัฐต้องการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สร้างอุตสาหกรรม รัฐจึงให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน รัฐรู้ว่า พ่อค้า ไคเมียว และชาмуไรมีทุนน้อย แม้เอกชนจะมีเงินทุน เอกชนก็ไม่อยากจะเสี่ยงโดยไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ การควบคุมอย่างเป็นทางการ และความช่วยเหลือด้านเงินทุนจากรัฐทำให้อุตสาหกรรมที่จำเป็นต่อประเทศได้มีโอกาสเกิดและพัฒนาขึ้นมาได้ จะเห็นว่า ในยุคเมจิ บริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวใหญ่ ๆ เช่น มิตซูบิชิ มิตซูบิชิ ชูมิโตโม ยาซุตะ สามารถขยายธุรกิจให้ใหญ่ขึ้นได้ ยุคเมจิเป็นยุคที่ทั้งผู้นำและประชาชนญี่ปุ่นต่างยอมรับค่านิยมร่วมกัน ในเรื่องความซื่อสัตย์ จงรักภักดีต่อจักรพรรดิ และการเสียสละให้แก่ประเทศชาติ การเปลี่ยนแปลงในยุคการปฏิรูปเมจิส่งผลต่อทุกคนทุกชนชั้นในสังคม

ชาวนาถูกจัดอยู่ในชนชั้นอันดับ 2 ของการจัดลำดับทั้งหมดซึ่งรองจากชนชั้นนักรบ ชาวนาเป็นผู้ผลิต หน้าที่หลักของชาวนา คือ ปลุกข้าวให้ชาмуไรแม้ชาวนาจะปลุกข้าวให้นักรบ แต่ก็จะถูกจำกัดบริเวณ ไม่ให้โยกย้ายไปไหน การปลุกข้าวจะเป็นหน้าที่ที่สำคัญของชาวนา ชาวนาจะถูกบังคับให้ปลุกข้าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการขึ้นตำแหน่งของผู้ครองอยู่ที่ผลผลิต ชาวนาต้องลำบากมากจึงได้ก่อการกบฏหลายครั้ง เช่น ที่ ชิชิบุ (Chichibu) ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของไซโตมะ (Saitama) ซึ่งเป็นศูนย์ผลิตไหมและศูนย์การค้าตั้งแต่ยุคเอโดะ (ค.ศ.1600-1868) ชาวนา 6000 คน ในเขตนี้ก่อการกบฏที่เรียกว่า เหตุการณ์ที่ชิชิบุ (Chichibu incident) ตั้งแต่ 31 ตุลาคม ถึง 10 พฤศจิกายน 1884 รัฐต้องใช้กำลังทหารปราบ จับชาวนาได้ 3000 คน ชาวนาบางคนถูกจำคุก บางก็ถูกเสียค่าปรับ แต่ผู้นำชาวนาถูกประหาร 7 คน ชาวนาส่วนใหญ่

มักจะต่อสู้กับเจ้าของที่ดิน และชาวนาต่อสู้ด้วยการหาความมั่นคงจากสหภาพ ซึ่งเห็นได้จาก ช่วง 1920 และตั้งสหภาพชาวนาญี่ปุ่น (Nihon Nomin Kumtai หรือ Japan Farmers Union) เพื่อต่อรองในเรื่องสิทธิการเพาะปลูก และการลดค่าเช่าที่นา

ปี 1868 และ ปี 1940 จำนวนครัวเรือนของที่น่ายังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง คือมีที่นาประมาณ 5.5 ล้าน แต่ละครั้วเรือนจะมีสมาชิกประมาณ 5 คน และประชากรเพิ่มจาก 35 ล้านคน เป็น 72 ล้านคน ในปี 1965 มีครัวเรือนชาวนา 5.5 ล้านครัวเรือน ในปี 1985 จำนวนครัวเรือนของชาวนาตกเป็น 4.4 ล้าน และตกลงเป็น 2.9 ล้านในปี 2000 ในช่วงดังกล่าวประชากรญี่ปุ่นได้โตจาก 98 ล้านคน เป็น 127 ล้านคน แรงงานทั้งหมดเพิ่มจาก 48 ล้านคน เป็น 67 ล้านคน เกือบ 70% ของแรงงานทั้งหมดในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของศตวรรษ ในช่วง 1950 มีชาวนา 45% ในปี 1980 ชาวนามี 10% และในปี 2000 มี 4.3% ครอบครัวที่ทำนามจะมีขนาดที่นาค่อนข้างเล็ก เฉลี่ยแล้วขนาด 1 โซ (Cho=2.45 เอเคอร์) ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และ หลังการปฏิรูปที่ดินในช่วงหลังสงครามยังคงเป็น 1 โซ เป็นที่รู้กันว่า ชาวนามักจะมีที่นาขนาดเล็ก ดังนั้นช่วง ปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกาได้ให้รัฐบาลญี่ปุ่นโอนกรรมสิทธิ์ที่นา 5 ล้านเอเคอร์จากเจ้าของที่ดินที่ไม่ได้ทำนาไปให้ชาวนา การเปลี่ยนโครงสร้างครั้งนั้นทำให้ชาวนาเป็นเจ้าของที่นาถึง 6 ล้านแปลง

เกือบ 50 ปีต่อมา จำนวนที่นา ลดน้อยลง 3.7 ล้าน แต่ขนาดของที่นาใหญ่ขึ้น คือ เฉลี่ยประมาณ 3.25 เอเคอร์

สิ่งที่ท้าทายเกษตรกรญี่ปุ่น คือ ชาวนามีอายุมากขึ้น ปัจจุบันชาวนาเกินครึ่งที่มีอายุ 60 ปีหรือ มากกว่า 60 ปี แม้การผลิตข้าวด้วยแรงงานเริ่มลดลง เพราะมีเครื่องทุ่นแรง แต่ชาวนาที่เคยใช้แรงงานในการทำนาก็มีอายุมากขึ้น ส่วนชาวนาหนุ่มก็หายากขึ้นทุกวัน นอกจากปัญหาของคนญี่ปุ่นยุคใหม่ที่ไม่อยากทำแรงงานแล้ว ชาวนายังมีปัญหาตั้งแต่ผลผลิต ปลูกข้าวแล้วขายไม่ได้ราคา และแม้จะขายได้ราคา การกู้หนี้ยืมสินมาลงทุนในช่วงต้นของฤดูกาลเพาะปลูกทำให้ชาวนาต้องใช้ทั้งต้นและดอกเบี้ย ถ้าได้พืชผลดีชาวนาก็จะพ้นภัย แต่ถ้าพืชผลไม่ดี ชาวนาก็ต้องเป็นหนี้ ทั้งนี้ชีวิตชาวนาขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีและต้องพึ่งธรรมชาติซึ่งเป็นเหตุให้แรงงานด้านเกษตรน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

ชาวนาญี่ปุ่นที่มีอายุมาก

ชาวนาส่วนใหญ่จะถูกควบคุมโดยฤดูกาลโดยเฉพาะทางเหนือของประเทศ การพึ่งฤดูกาลยังทำให้ชาวนาผู้ผลิตท้อและไม่อยากให้ลูกหลานเป็นชาวนา นับวันชาวนายิ่งมีน้อยลง

ปี 1880-1920 ญี่ปุ่นเป็นประเทศกำลังพัฒนา ปี 1935-1960 ญี่ปุ่นเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ช่วง 1940-1959 ญี่ปุ่นประสบภาวะขาดแคลนอาหาร นโยบายการเกษตรของญี่ปุ่นจึงเน้นความมั่นคงด้านอาหาร คือ ผลิตให้เพียงพอ กับความต้องการ ในทศวรรษ 1960 ญี่ปุ่นเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และประสบความสำเร็จ รายได้ของประชากรสูงขึ้น มีความต้องการบริโภค หลากหลาย การนำเข้าสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ช่วงนี้เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นมีเสรี การการค้ามากขึ้น (ปัทมวดี ชูชูกิ:3) ตั้งแต่ปี 1970 ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศ พัฒนาและเป็นประเทศอุตสาหกรรม รายได้ของประชากรดีขึ้น รายได้ของคน

ในชนบทและในเมืองต่างกันซึ่งสร้างแรงกดดันมากและทำให้เกิดการอพยพแรงงานจนต้องมีการปรับกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรในปี 1961 ในช่วงต้น 1980 ความขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นต้องเปิดตลาดการนำเข้าสินค้าเกษตรบางชนิด เช่น ส้ม และ เนื้อวัว ปี 1993-1994 เกิดอากาศหนาวผิดปกติ ข้าวผลิตได้น้อยลง ญี่ปุ่นขาดแคลนข้าว ซึ่งสะท้อนปัญหาการปกป้องภาคเกษตรมาเป็นเวลานานเกินไป และทางการไม่มีที่เก็บข้าว ญี่ปุ่นจึงยอมเปิดตลาดข้าว และยอมรับข้อตกลงการเกษตรของ GATT รอบอุรุกวัย และประกาศนโยบายและกฎหมายใหม่ด้านการเกษตรเพื่อรองรับข้อผูกพันของ GATT และได้สร้างภาคเกษตรที่เปลี่ยนไป (ปัทมวดี ชูชุกิ:3)

ข้าวอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลได้กฎหมายควบคุมอาหารตั้งแต่ปี 1942 ข้าวอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐทั้งระดับขายส่งและขายปลีก การควบคุมการขายปลีกได้ยกเลิกไปในปี 1972 เดิมนโยบายข้าวควบคุมราคาอาหารให้ผู้บริโภค ปี 1960 รัฐหันมาคุ้มครองผู้ผลิต รัฐควบคุมการนำเข้าอาหารสินค้าที่ได้รับการคุ้มครอง คือ ข้าว ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ ซึ่งมีทั้งภาษีนำเข้าและจำนวนการนำเข้า ส่วนน้ำตาล เนื้อวัว รัฐควบคุมโดยทางอ้อม

ญี่ปุ่นเริ่มปกป้องด้วยการจำกัดจำนวนการนำเข้าข้าว หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นโยบายปกป้องทำให้จำกัดการค้าจนกระทั่งกลางปี 1980 ช่วงที่ญี่ปุ่นได้รับความกดดันจากประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นจึงได้เริ่มเปิดให้ข้าวต่างประเทศเข้า เช่น ปี 1986 ผู้ผลิตข้าวในรัฐแคลิฟอร์เนียได้ร้องเรียนรัฐบาลสหรัฐอเมริกาว่า นโยบายของญี่ปุ่นส่งผลต่ออุตสาหกรรม ช่วงนี้ญี่ปุ่นชดเชยเงิน 2,200 เหรียญสหรัฐต่อเมตริกตันให้แก่ผู้ผลิตกาแฟ ญี่ปุ่นชดเชย 10 เท่าของราคาตลาดโลก ด้วยการเรียกร้องนี้สหรัฐอเมริกาเริ่มกดดันญี่ปุ่นให้เปิดตลาด แม้ญี่ปุ่นจะตอบข้อเรียกร้องช้า ในที่สุดก็ต้องทำตาม ข้อมูลจากปี 2003 ชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลญี่ปุ่นยังคงให้เงินชดเชยแก่ผู้ผลิตข้าวถึง 1.82 ล้านล้านเหรียญ (206 ล้านล้านเยน) Fukuda, Dych & Stout 2003)

จากการศึกษาของ Stephen Moody ปรากฏว่า ในบรรดาการชดเชยของญี่ปุ่นในโครงการต่างๆ การชดเชยที่ตรงที่สุดคือ โครงการรักษาสถียรภาพรายได้การปลูกข้าว (Japanese Rice Farming Income Stabilization Program) ซึ่งใช้ในปี 1998 ซึ่งเป็นโครงการตามนโยบายใหม่ที่ชาวนาเข้าร่วมโดยสมัครใจ ชาวนาจะได้รับการชดเชย ถ้าราคาต่ำกว่าราคามาตรฐาน โครงการนี้ให้ชาวนาเรียกร้องการจ่ายเท่ากับส่วนต่างของราคาข้าวในท้องถื่น และมาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อนถ้าราคาในตลาดตก ในปี 1999 การจ่ายเงินชดเชยทั้งหมด 815 ล้านเหรียญ (92.7 ล้านล้านเยน)

ปี 1999 ญี่ปุ่นใช้กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยนโยบายอาหาร การเกษตร และชนบท (Basic Law on Food Agriculture and Rural Policy) ทบทวนนโยบายเกษตรหลังสงคราม และกำหนดนโยบายใหม่คือ

1. เพื่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศ ภาคเกษตรในประเทศจะต้องผลิตผลผลิตขั้นต่ำได้

2. ภาคเกษตรมีหลายบทบาท นอกเหนือจากการผลิตอาหาร และเส้นใย เช่น บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม ช่วยควบคุมน้ำท่วมในพื้นที่นา ภาคเกษตรเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชนบท (ปีทมาวดี ชูชูกิ : 22)

ชาวนาญีปุ่นในปัจจุบัน

ญีปุ่นจ่ายชดเชย 9600 เหรียญสหรัฐ หรือมากกว่า (ดูจากฐานต่อเฮกเตอร์ สำนักงานการค้าของสหรัฐ)(Office of U.S Trade Representative (USTR) รายงานว่า เพราะกำแพงภาษีสูงและการกีดกันทางการค้า ผู้ผลิตข้าวกีดกันจากตลาดเปิด (2003)

นโยบายปกป้องและอุดหนุนภาคเกษตร ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงช่วงต้นของ 1990 เป็นการดำเนินนโยบายทางการเมืองของพรรคเสรีประชาธิปไตย (LDP) ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลที่มีเสียงข้างมาก พรรคให้ความสำคัญเพราะพรรคได้รับเสียงสนับสนุนจากเกษตรกรมาก

การปกป้องคุ้มครองผลผลิตข้าวพืชและปศุสัตว์ ทำให้การผลิตข้าวและเนื้อสัตว์มีโอกาสผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

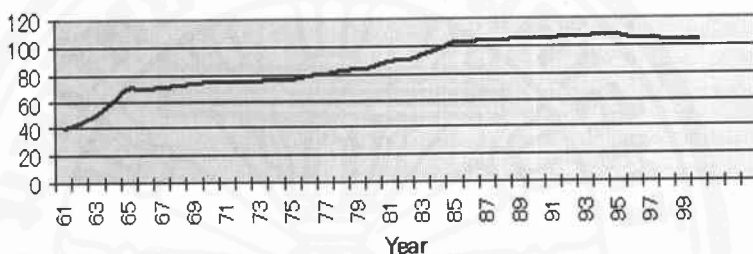
ในการช่วยชาวนา ผู้เสียภาษีของญี่ปุ่นต้องใช้ 2.8 ล้านล้านเหรียญในการสนับสนุนอุตสาหกรรมข้าวในปี 1999 (Fukuda et al, 2003) ในการผลิตต่อเอเคอร์ ญี่ปุ่นจ่ายถึง 12 เท่าของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปรวมกัน ดูตาราง

Table 1 – Japanese Subsidy Details for Rice Production in 1999		
Subsidy Programs		
Program	Million US\$	Billion ¥
Rice Farming Income Stabilization Program	815	92.7
Insurance premium payments	231	24.2
Interest payments	315	35.8
Extension services	40	4.6
Investments in farm capital	432	49.1
Total	1.82	206.4
Per-Hectare Expenditure		
Country	US\$	¥
Japan	9,706	1,016,000
United States	117	12,000
European Union	676	70,800

Sources: Fukuda et al., 2003; USTR, 2003

ญี่ปุ่นตั้งกำแพงภาษี 150 เยนต่อกิโลกรัมกับข้าวทุกชนิด การนำเข้าข้าวมีโควตา 682,000 ตัน โดยรัฐตั้งกำแพงภาษีนำเข้าเท่ากับ 341 เยนต่อกิโลกรัม

Figure 1 -- Nominal Rate of Protection of Japanese Rice

Sources: Harvey, 2002; Rae & Josling, 2001

เป็นอัตราการปกป้องข้าวในส่วน of ข้าวญี่ปุ่นอันเนื่องมาจากกำแพงภาษีที่สูง ในกรณีข้าวจะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นต่อต้านการเปลี่ยนแปลงโดยปฏิเสธการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นเลย ญี่ปุ่นยอมรับว่าผู้ผลิตได้รับประโยชน์จากการปกป้องข้าว คือ ได้ขายข้าวในราคาแพงขึ้น ส่วนผู้บริโภคจะเป็นผู้เสียประโยชน์เพราะต้องจ่ายในราคาแพง ราคาข้าวยังสูง ผู้บริโภคญี่ปุ่นจ่าย 300000 เยนต่อตัน ผู้บริโภคยังเสียประโยชน์ในขณะที่ชาวนาจะได้ประโยชน์ แม้ชาวนาจะได้ประโยชน์ก็ไม่ได้หมายความว่าชาวนาเพิ่มขึ้น นักเศรษฐศาสตร์และนักการเมืองยอมรับว่านโยบายการปกป้องข้าวไม่ดี ไม่ใช่ทางแก้ไขปัญหาชาวนาด้วย

จุดมุ่งหมายของนโยบายป้องกันข้าวของญี่ปุ่น คือ เพื่อทำให้ราคาข้าวในประเทศดี และต้องการให้ผู้ผลิตมีรายได้สูง นโยบายปกป้องข้าวไม่ได้เพิ่มสวัสดิการให้แก่ชาวนา แต่เป็นการเปลี่ยนโดยนารายได้จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค ในปี 2000 ผู้บริโภคใช้มากกว่า 1 % ของรายได้ (638 เหรียญสหรัฐ / คน) เพื่อ

จะคุมความแตกต่างระหว่างราคาข้าวในประเทศและต่างประเทศ จากข้อมูลเร็ว ๆ นี้ ผู้บริโภคญี่ปุ่นจ่ายประมาณ 2.63 เหรียญสหรัฐ ต่อกิโลกรัม เมื่อเทียบกับราคา 20 เหรียญสหรัฐ ต่อกิโลกรัม (กระทรวงเกษตรและป่าไม้ MAFF 2001) รัฐบาลญี่ปุ่นทำเพื่อเก็บข้าวมากกว่าจะส่งข้าวออก และต้องเพิ่มภาษีเพื่อหาที่เก็บข้าว

ส่วนแรงงานในทุ่งนามักจะเป็นแรงงานที่ได้จากสมาชิกในครอบครัว แรงงานที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวนั้นหายาก ส่วนใหญ่แรงงานนอกระบบทำงานในภาคอุตสาหกรรม คนหนุ่ม 1600 คนที่ทำนาเต็มเวลาในที่นา 3.7 ล้านแห่ง คนหนุ่มสาวนิยมอยู่ในเมืองและทำงานที่ต้องใช้แรงงานน้อยลง ประมาณ 88% ของชาวนาชายทำงานนอกที่นา อีกปัญหาหนึ่งของชาวนาหนุ่ม คือ ชาวนาหนุ่มจะหาภรรยายาก ต้องหาผู้หญิงจากประเทศในเอเชียมาเป็นภรรยาซึ่งมิใช่ชาวนาจะหาเองได้ ต้องพึ่งบริษัทจัดหาภรรยา แรกๆชาวนาญี่ปุ่นจะได้ภรรยาจากประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งพอพูดภาษาอังกฤษได้ หญิงชาวฟิลิปปินส์ไม่คุ้นกับชีวิตในชนบทญี่ปุ่น เมื่อเก็บเงินได้ บางรายแม้มีลูกก็ยังหนีกลับประเทศ ช่วงหลังบริษัทญี่ปุ่นหาภรรยาให้ชาวนาจากประเทศในเอเชียอาคเนย์

สภาพที่นาในประเทศญี่ปุ่น จะประกอบไปด้วยที่ราบเข่น แถบโตเกียว นาโกย่า และรอบนารา เป็นต้น ที่นาซึ่งอยู่ในที่ราบมักจะมีขนาดใหญ่ และได้สัดส่วนคือมักจะเป็นรูปแบบสี่เหลี่ยม ทุ่งนาที่อยู่แถบหุบเขาและแถบไหล่เขา (hill-side) ที่นาจะต้องเป็นขั้นๆ (terraces) ทุ่งจะมีรูปแบบต่าง ๆ กันเป็นหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับว่า ตามหุบเขามีที่ทำการเพาะปลูกได้ตรงไหน รูปแบบของที่นาจะปรับให้เข้ากับภูมิประเทศ

สภาพที่นาของญี่ปุ่น

ทุ่งนาบางแห่งเป็นที่ราบ แต่พื้นที่ทุ่งแห่งเหมาะสมจะปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวสาลี ข้าวฟ่างและพืชพันธุ์อื่น เช่น ฝ้าย ยาสูบ ปอ มันฝรั่ง ในบางแห่งก็จะเหมาะสมสำหรับปลูกพืชประจำเขต เช่น ปลูกส้ม องุ่น ต้นหม่อน ชา และไผ่ เป็นต้น บางแห่งก็เหมาะสมสำหรับปลูกพืชที่เป็นพืชประเภท ลูกพลับ , ลูกบ๊วย (plum) เป็นต้น ทุ่งนาบางแห่งจะปลูกพืชชนิดอื่นก่อนจะลงมือปลูกข้าว

การเพาะปลูกข้าวของญี่ปุ่นจะไม่หว่านในสถานที่ที่จะปลูก คนญี่ปุ่นจะหว่านให้ขึ้นต้นอ่อนในสถานที่สำหรับเพาะต้นอ่อน แล้วจึงนำไปปลูก วิธีนี้จะประหยัดเมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์จะเป็นของที่เก็บจากปีที่แล้ว ใช้เวลา 40 วัน ที่จะปลูกให้ขนาดพอดีที่จะปลูกคือ 12 นิ้ว ทุ่งนาจะเตรียมด้วยการขุดและไถ ทุ่งนาส่วนใหญ่จะเตรียมน้ำก่อนจะลงปลูก การลงกล้า มักจะทำเป็นกลุ่ม คนปลูกมักจะเป็นผู้หญิงสาว ซึ่งอาจเป็นเพราะความคล่องแคล่วว่องไว อาจเป็นเพราะความรู้สึกว่า ผู้หญิงเป็นผู้คลอดลูก อาจทำให้ข้าวออกรวงดี การนำต้นกล้าจากที่เพาะ ต้องใช้คนที่มีความประสพการณ์เพื่อรากต้นกล้าจะได้ไม่เสียหาย และมักเป็นการก้มและโยนลงไปในทุ่ง เพื่อคนปลูกจะได้ปลูกได้ หน้าที่ของเจ้าของคือ ต้องให้อาหาร, งานลำบากตรากตรำ ต้องก้มๆ เงยๆ ในหลายแห่งจะมีการร้องเพลงไปปลูกไป

การเพราะปลูกข้าวของ
ชาวนาของญี่ปุ่น

เมื่อปลูกเสร็จ ต่อไปก็ต้องคอยดูแลเรื่องระดับน้ำในทุ่งนาซึ่งช่วงนี้จะเป็นช่วงที่คนมักจะทะเลาะกันเรื่องน้ำ ถ้าฝนตกน้อย โดยทั่วไปช่วงจากการปลูกถึงการเกี่ยวข้าว ข้าวไม่ต้องดูแลมาก ยกเว้นมีศัตรูพืช ที่ควิซใช้น้ำมันปลาวาฬและน้ำส้มสายชูฉีดต้นข้าว ซึ่งป้องกันการทำลายพืชผลได้ ใช้ฟางข้าวทำเป็นรูปคน ซึ่งเชื่อว่าจะป้องกันแมลงได้

สถานที่เพาะจะใช้เชือกแบ่งเขตแดน การเตรียมที่นาด้วยการไถ ถ้าเป็นด้านตะวันออกของญี่ปุ่นจะใช้ม้า ด้านตะวันตกจะใช้วัวหรือใช้มือชุด ประชากรญี่ปุ่นมีเกือบ 127 ล้านคน ประมาณ 2 ใน 3 ของที่ดินเป็นภูเขา มีที่สำหรับเพาะปลูกน้อย ประชากรญี่ปุ่นเกือบทุกคนใช้พื้นที่ 30% ซึ่งรวมที่ค้าขายอุตสาหกรรม และที่ทำการกิจกรรมทางเกษตร

รัฐใช้เงินจำนวนมากทำวิจัยเกี่ยวกับเกษตร ผลจากการวิจัยก็ยังไม่เป็นที่พอใจ เพราะชาวนาไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับเงินวิจัย ไม่ได้จัดวิจัยการเกษตรอยู่ในอันดับแรกๆ การตัดสินใจงานวิจัยมักจะเป็นเรื่องของข้าราชการที่อยู่ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำของมหาวิทยาลัยที่อยู่ในระบบยากที่จะนำเทคโนโลยีใหม่ไปใช้ในที่นาขนาดเล็ก โดยเฉพาะ ถ้าชาวนาที่

เป็นเจ้าของที่นาทำงานไม่เต็มเวลา สถานการณ์จะไม่เปลี่ยนแปลงจนกระทั่งขนาดของที่นาใหญ่ขึ้น

รัฐบาลตกลงจะใช้เงิน 60 ล้านล้านเหรียญใน 5 ปี ข้างหน้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการแข่งขันของชาวนา และเพื่อชดเชยการแข่งขันกับต่างประเทศซึ่งชาวนาต้องเผชิญ ทูนนี้จะใช้ส่งเสริมการย้ายที่ดิน การเพิ่มขนาดและการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กหนุ่มยึดอาชีพทำนา วางแผนการให้ความช่วยเหลือใหม่ซึ่งจะลดการยืมรายปี และลดอัตราดอกเบี้ยที่สูง รัฐบาลวางแผนสนับสนุน สินค้าที่ส่งผลการแข่งขันการนำสินค้าเข้า ด้วยการให้เงินทุนโฆษณา และให้วิจัยในผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถเพิ่มการบริโภค รัฐบาลตกลงจะใช้ครึ่งหนึ่งของทุนทำถนน น้ำ เพื่อทำให้ชีวิตชนบทน่าอยู่ยิ่งขึ้น

ชาวนาแม้จะเป็นผู้ผลิตข้าว แต่ข้าวก็ไม่ใช่อาหารพื้นๆสำหรับครอบครัวชาวนาในอดีต ชาวนาจะไม่กินข้าวสวยเหมือนกับชาмуไรซึ่งเป็นชนชั้นนักรบและคนรวยในเมือง แต่จะกินข้าวต้มจากข้าวฟ่าง (millet), ข้าวบาเลย์ (Barley), ข้าวสาลี (Wheat) ผักสด หัวใจเห็ดทอง และผลไม้ที่ขายไม่ได้ ปลาแห้งที่ขูดใส่ในข้าวเพื่อให้ได้รสชาติของอาหาร ชาวนาส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารที่เป็นแป้ง อาหารที่หาได้เช่น ปลาจากลำธารจะไม่กิน ยกเว้นเป็นปลาลึก ชาวนาจะไม่กินเนื้อวัว และ เนื้อม้า เนื้อวัวเดิมไม่กินอาจเป็นเพราะเก็บไว้ถนอมมากกว่า มาใช้ในการทหาร ชาวนาขายหนึ่งสัตว์ที่ตายแล้ว ชาวนาในระยะหลังจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและกินข้าวที่ตนผลิต ชาวนาส่วนใหญ่มักอยู่กินอย่างประหยัด ชาวนาใช้ก้างปลาทำน้ำซุบแล้วใส่เต้าเจี้ยวและเต้าหู้ และกินผัก นานๆครั้งจึงจะกินเนื้อปลาและเนื้อสัตว์ ชาวนาญี่ปุ่นรู้ และมีหลักในการใช้เงิน รู้จักเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย มีการวางแผนการใช้เงิน รู้จักแบ่งส่วนหนึ่งไว้ท่องเที่ยว ชาวนาญี่ปุ่นมาเมืองไทยและเห็นชาวนาไทยกินปลาเป็นตัว คิดว่าชาวนาไทยไม่ยากจนจริง ชาวนาญี่ปุ่นไม่รู้ว่ ปลาไทยไม่ได้แพงมากเท่าปลาญี่ปุ่น

ชีวิตในชุมชนชาวนาจะสัมพันธ์และลักษณะบ้าน ซึ่งสะท้อนความหลากหลายของท้องถิ่นซึ่งเนื่องมาจากอิทธิพลของอากาศ, ประเพณีท้องถิ่น และองค์การทางสังคม และมีลักษณะหลายอย่างที่คล้ายกัน เช่น สร้างด้วยไม้ หลังคาสูง และห้อยลงมาทางชายคา เพื่อให้น้ำฝนตกได้ ชายคามักจะยื่นออกไประเบียง กำแพงห้องมักจะเลื่อนหรือทำแบบเคลื่อนย้ายได้ในช่วงอากาศร้อน หรือขึ้นในฤดูร้อน หลังจากจะมุงด้วยจากหรือฟาง หรือ กระเบื้อง บ้านมักจะเป็นบ้านชั้นเดียว บ้านที่อยู่ในเขตที่ทำไหมมักจะเป็น 2 ชั้น ในบางเขตของภาคกลาง เช่น Hida, Etchu ครอบครัวจะอยู่กันเป็นกลุ่มหลายคน บ้านจะใหญ่ หลังคาสูง มี 4 ชั้น

สภาพบ้านของชาวนาของญี่ปุ่น

สภาพในครอบครัว จะดูได้จากที่นั่งรอบกองไฟ ภรรยาจะนั่งด้านมุมขวาของหัวหน้าบ้าน ที่นั่งตรงข้ามภรรยาเจ้าของบ้านจะเป็นที่ของแขกที่ได้รับเกียรติเป็นพิเศษมานั่งรับประทานอาหาร ถ้าชาวนามีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน จะมีห้องรับแขกในตำแหน่งที่นั่งแขก คือ ทางด้านหน้าของห้องรับรอง

จะมีทางเข้า ซึ่งถ้าหากเป็นชามุโรมาทำธุรกิจ ไม่ต้องนั่งรอบกองไฟ แต่ให้หนึ่งที่ห้องรับรอง แต่ถ้าไม่มีแขก สถานที่ตรงนั้นจะเป็นของลูกชายคนโต และสามีลูกสาวคนโต คนอื่นที่เป็นลูกชายจะนั่งตรงข้ามกับหัวหน้าบ้าน ผู้หญิงรวมทั้งภรรยาของลูกชายคนโตจะทำอาหาร ยกของ และนำอาหารมารับประทาน

รอบกองไฟ จะมีเครื่องมือ เช่น ขาหยั่งสามขาสำหรับตั้งกาหรือหม้อบนเตาไฟ เหล็กเขี่ยไฟ เหล็กหนีบคล้ายตะเกียบ และตะขอห้อยลงมาไว้แขวนกาน้ำ ซึ่งปรับระดับความสูง และเหนือตะขอที่ห้อยกาน้ำบางครั้งจะทำเป็นรูปปลาห้อยซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์เทพแห่งไฟ

ห้องอื่นในบ้านขึ้นอยู่กับครอบครัว ห้องรับแขกจะมีเสื่อและหมอนสำหรับสมาชิกที่สำคัญของบ้านนั่ง ถ้าชาวนาเป็นครอบครัวจน ภรรยาหัวหน้าจะมีห้องเล็กที่มีเสื่อหาคกลมพื้นซึ่งอาจจะนุ่มที่จะนั่ง และนอนสบายกว่าห้องอื่น

ชาวนาญี่ปุ่นจะมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ชาวนาญี่ปุ่นจะอยู่ในการควบคุมของรัฐมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติน้อย ข้าวเป็นพืชหลักและจะต้องปลูกเพื่อเลี้ยงคนภายในประเทศ ญี่ปุ่นรู้สึกถึงความไม่มั่นคงเรื่องอาหาร ญี่ปุ่นไม่ต้องการพึ่งตลาดโลกเพียงอย่างเดียว รัฐเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเกษตรในตลาด รัฐจะแทรกแซงมากน้อยขึ้นกับราคา คือ ถ้าราคาคงก็แทรกแซงมาก

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 8 ชาวนาก็ถูกแบ่งชั้นและมาจัดเป็นชนชั้นสอง ในยุคนักรบเป็นใหญ่ ชาวนาต้องผลิตข้าวให้นักรบ ชาวนาเป็นผู้ผลิตที่ต้องแบกรับภาระเรื่องภาษีมาตลอด ขุนนาง นักรบ และฝ่ายศาสนายยายามหาทางเลี่ยงภาษี ซึ่งช่องว่างของสังคมญี่ปุ่นก็เปิดให้ทำได้ ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนามีความหวังก็เมื่อไต่ที่ดินทำกิน แม้ชาวนาจะปลูกข้าว ก็ไม่ได้มีโอกาสจะกินข้าวที่ตนปลูก ชาวนาต้องทำงานหนัก ทนความกดขี่ของเจ้าของที่ดินไม่ได้จนต้องก่อ

การกบฏ ยุคโทะงุวะระ เป็นยุคที่นักรบมีอำนาจ ชาวนาลำบากมากที่จะต้องผลิตข้าวมาก เพราะจำนวนผลิตผลน้อย ส่งผลกระทบต่อดำเนินงานของนักรบ ชาวนาเพิ่มมีทางเลือกในชีวิตในยุคเมจิ คือ รัฐเมจิสนใจเพิ่มทั้งในด้านเกษตรและอุตสาหกรรม และเมื่อลูกชาวนาได้รับการศึกษา ก็ไม่ต้องกลับไปมีชีวิตที่ลำบากเช่นเดียวกับบรรพบุรุษ ชาวนาเป็นอาชีพที่ใช้แรงงานและเป็นอาชีพที่ทำหาย แม้จะมีเครื่องทุ่นแรงในระยะต่อมา ก็ไม่ได้ทำให้ลูกหลานชาวนาอยากยึดเป็นอาชีพ เพราะเป็นงานทั้งหนักและยังหาผู้หญิงมาเป็นภรรยายาก ในช่วงสมัยใหม่ เพื่อความมั่นคงของอาหาร ญี่ปุ่นจำเป็นต้องช่วยปกป้องชาวนาในการประกันราคาข้าว การปกป้องของรัฐ รัฐให้ผู้บริโภคนเป็นผู้ช่วยชาวนา รัฐพยายามให้ชาวนาผู้ผลิตผลิตข้าวให้ได้มากด้วยการกำหนดราคาสูง รัฐไม่ได้ต้องการให้ซื้อข้าวจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยชาวนาวิธีใด ตั้งแต่ระบบริซุเรียว ระบบโซเอน ที่ให้มีที่ดินทำกิน จนประกันราคาข้าว ให้ราคาสูงสุดหาย ชาวนาก็ยังต้องพยายามปลูกข้าวเพื่อความมั่นคงในเรื่องอาหารเพื่อเลี้ยงคนในประเทศ และนั่นเป็นหน้าที่หรือภาระของชาวนากันแน่

เอกสารอ้างอิง

ปัทมวดี ชูชุกี ,วารุณี สิทธิถาวร.นโยบายการเกษตรของญี่ปุ่นภายใต้ (WTO). สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ยุพา คลังสุวรรณ. ภูมิหลังทางวัฒนธรรมของสังคมญี่ปุ่น.โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.กรุงเทพ,2544.

Dore, Ronald P. **Land Reform in Japan**. Oxford University Press.
London, 1959.

Mike Campbell, Assistant Dean for Relations, **Japanese Agriculture
and California Opportunities**. College of Agriculture and
Environmental Sciences, UC Davis, November/December 1995.

Moody, Steve. **Japanese Rice Trade Policy** (Japanese Dept, Brigham
Young University)

www.japan-101.com/government/rice_trade_policy.htm

Nishida Yoshiaki, Ann Waswo. **Rethinking Rural Japan**. Japan Focus
Organization, 2004. (<http://japanfocus.org/article.asp?id=129>)

Ohnuki-Tierney, Emiko. **Rice as Self: Japanese Identities through Time**.
Princeton University Press.Priceton, 1993.

Fukuda,Hisao, Dyck John & Stout,Jim 2003 **Rice Sector Policies in
Japan**. Electronic Outlook ,Report forms the Economic Research
Service United States Department of Agriculture.

www.erc.usda.gov

Harvey,David 2002 Japanese Farm Policy.

www.staff.ncl.ac.uk/david.harvey